

ՀԱՅՏԸ 5 ՄԻԼԻԵՄ

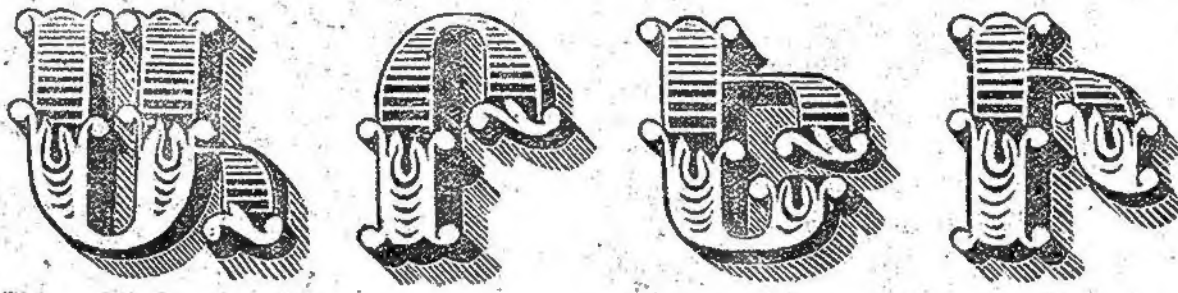
ԹԱԺԱՆԵՐԻՆ

Տարեկան Լեզուստայ

ԵԳԻՊՏՈՍ . . . Ղ.Ո. 80 40
ԱՐՏԱՍԴՆԱԼ ԶԻ. 20 10

ԵՄԵԼՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳԻՄԵԼ ՏԵՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՍԴՆԱԼ ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՕՐԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԴԱՐԱՐԸ ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

ԽՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԵՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

Տարա Ապր Տարա, Թիւ 16

ԱԶԵԳՈՒՆԵՐԻՆ

ՀԱՅՏԸ

Journal ARBY

B. P. № 600

Alexandrie, EGYPT

ՀԱՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ ԶԵՆՈՒՄՆԵՐԻՆ ԶԵՆ. ՎԵՐԱԴՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՐԵՆ-ԽՐԱԿՐԱԿՈՒՆՆԵՐՆԵՐՆԵՐ ՎԱՀԱՆ ԹԵՔԵԱՆ

ՀԱՄԱՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆԸ

Համարաշխույթի համար այս բեմին ուղղուած կոչերը բարեկամներէս յատերու գոհունակութիւն, ոմանց ալ դժգոհութիւն պատճառած են։ Ոմանք, շատ անկեղծօրէն, կ'ըսեն. արդարեւ՝ թէ մեր ներքին թաղմակաւորմանից հաւին մօտեւ նախը օժանդակով ալ նշարակով, թէ կուր պէտք է մշտնջատութիւն և անստաւորողներուն դէմ։ Ասոնց կը պատասխանեմ։

Միայն իր համոզումներուն ճշմարտութեանն ու մաքրութեանը վրայ վստահ մարդն է՝ որ կրնայ, որոշ ժամանակներու եւ որոշ պայմաններու մէջ, զանազան լուծումներ, անոնց համար չափաբարել և ձեռք երկարել իր հակառակորդին, իրմէ տարբեր համոզումներով և ուղղութիւնով գործողին։ Ասով՝ ո՛չ ինքզինքնիս ուրացած, ո՛չ ալ տկարութիւն ցոյց տուած կ'ըլլանք։ Ասով՝ յայտնած կ'ըլլանք միայն՝ թէ կան վարկեաններ, ուր թաղաքական և ընկերային բոլոր սկզբունքներէն և ուղղութիւններէն վեր՝ ազդեցութեամբ կրժագի ու կը տիրէ պէտքը, հարկադրութիւնը ուժերու միացման, մտքի ու սրտի, բազուկի և դրամի բոլոր ուժերուն, ամենամեծէն մինչև ամենափոքրին համադրութեան՝ ետ մղելու համար վստահ մը որ ամենուն հասարակաց է։ Եթէ այդ վստահին չգիտաբարուի այս կերպով, ան կը նուաճէ ու կը չքացնէ ո՛չ թէ մեկ կամ միւս կողմին, կամ երկուքին մէկանց դաւանանքը, այլ այն ժողովուրդն իսկ՝ որուն մէջ այդ դաւանանքը տարածել կ'ուզուի։ Բայց ասոր համար անհրաժեշտ է՝ նախ՝ քիչ մը սիրտ ունենալ, մարդու և հայրենասէրի սիրտ մը որ փոքրիկ և քստման իր ազգէն գացած կեանքի անթիւ կորուստներուն հանդէպ, և ոչ թէ այդ կորուստներուն դեռ չարունակումին սպասէ և անոնց դեռ վերջացած չըլլալը ծանուցանէ՝ անձեռնարկ չարունակութիւնը ծանուցանող մէտերորաբանի մը անալոյսու, թեմա՛ս, երկրորդ՝ անհրաժեշտ է, ինչպէս ըսի, իր համոզումներուն ճշմարտութեանն ու մաքրութեանը վրայ վստահ ըլլալ՝ առժամայէս անոնց գոհունակութիւնը կարենալ ընելու համար, որպէսզի վաղը վերստին կարելի ըլլայ անոնց համար աշխատիլ, անոնց կերարկումին համար հոգ գտնել, — բան մը որուն անշուշտ կարող չեն անոնք որ համոզումի տեղ պիտակով մը կը գոհանան, պիտակ մը որ փոխի ի փոխ ամէն ապրանքի վրայ փակցուած և միեւնոյն փայլուն անուանի տակ զլած է խել մը իրարու՝ հակառակ վարդապետութիւններ և ուղղութիւններ, միլիազայական և ազգայնական, իթիֆհատի պաշտպա-

նութիւնն ու դատապարտութիւնը, և սահմանէն անդին՝ մէջ մը կոյր դատապետութիւն տիրող բեմին և մէջ մըն ալ կոյր վստահութիւն անոր վրայ։ Եւ այս պիտակը իրենց համար ամէն ինչ ըլլալուն և ամբողջ այս խառնիճաղանձը ծածկելու համար է, անշուշտ, որ կան մարդիկ որոնք չեն կրնար՝ նոյն իսկ կարճ ժամանակ մը՝ զայն մէկզի դնել ու անոր տեղ առնել ազգին միայն անունը, հաւասարապէս ամենուն վրայ ծածանող, միեւնոյն ցեղին բոլոր զաւակները հովանաւորող և իր ներքեւ միացնող դրօշակը։

Ասիկա ըսելէ ետք՝ աւելցնեմ որ համարաշխույթիւնը կամ միութիւնը, իմ մտքիս մէջ, ընտելի նշանակելու մտապնդում անցաւին որ ներկան է տակաւին։ Եթէ իրօք այս տաղանակին սկիզբէն իսկ, ինչպէս ըսի, ուրիշ ազգեր, մեր մէջ ալ՝ այսպէս թէ՛ այնպէս գործելու ղեկին իր ձեռքը առած մարմինը դիմած ըլլալ իրմէ դուրս գոյութիւն ունեցող ուրիշ մարմիններու և առհասարակ ամբողջ ազգին խորհրդակցութեանն ու գործակցութեանը — և ոչ թէ ըսե՛ք՝ աչքերիդ գոց ինչի հետեւեցէք, — այն ատեն կրնա՞լինք, գոնէ այդ ժեպին համար, մոռնալ իր անկէ առջի գործունէութիւնը և թողուլ որ ապագան միայն բռնէ իր օճիքէն ու իրմէ հաշիւ պահանջէ մինչև այդ ժամը իր ըրածներուն համար։ Անշուշտ, անօրինակ աղետը պատահած է սակայն, մենք և մեզի հետ շատեր կը մըտածեն՝ որ անիկա թիւ է բոլորովին չարգիլուելի ալ, գոնէ կրնար նուազ ծանր իշխել մեր գլխուն՝ եթէ մեր կողմէ աւելի խմտուուն ընթացք մը բռնուէր։ Ասիկա կը մտածենք, ասոր վրայ կրնանք ժամեր խօսիլ ու սինակներ գրել՝ մէջ բերելով բոլոր այն փաստերը զոր հետզհետէ կ'ունենանք ի ձեռքիս, բայց չենք խօսիր ու չենք գրեր՝ որովհետեւ ժամանակը չէ։ Ըսել չէ թէ պիտի խօսինք ու չգրենք յառաջիկային, երբ այս արհաւիրքէն դուրս ելլենք և տեսնենք՝ որ հակառակ իր չարաչար կոտորակումին՝ տակաւին իբրեւ ազգ ապրիլ ուղիւ ժողովուրդ մը մնացեր է մեր շուրջը. ո՛հ ա՛սիկա պիտի ընենք, մեր հարկեր հազարաւոր գոհերուն համար որ ասիկա կը պահանջեն մենք ոչ թէ իբրեւ վրէժ ալ իբրեւ ծառայութիւն մը ապագային՝ որպէսզի նոյն արկածներուն մէջ չիյնայ ան։ Բայց ասիկա յայտնելով և ասկէ չհրաժարելով հանդերձ, կ'ուզենք և կը ըսողանք հոգեւոր՝ որ եթէ երեկ կարելի չեղաւ, գէթ այսօր հասարակ ազգային համարաշխույթիւնը ազգին բոլոր տարրերուն միջև

— մէջ ըլլալով նաեւ անոնք որոնց ետքէն շատ ըսելիքներ պիտի ունենանք մինչև այսօր ըրածներէս համար — որպէսզի գոնէ այսուհետեւ գիտնանք թէ նոյն թեթեւութեամբ չեն վարեր խումբ մը, միայն խումբ մը մարդիկ ամբողջ ազգին հակառակորդ, որպէսզի այդ կրժող կասկածը փարատի մեր և շատերուն մտքէն, և որպէսզի այդ կողմէն գոնէ հանգիստ ըլլալով՝ տեսնենք թէ ինչ կրնանք ընել՝ մեր բոլոր կարողութիւնը միացուցած՝ ազգին մնացորդները և՛ ազգին հոգին փրկելու համար։ . . .

Ասիկա՛ մեր այն բարեկամներուն համար որոնք կը խորհին թէ համարաշխույթիւն մտաւալէ աւելի լաւ է առանձին կրցածք ընել, նոյն իսկ ներկայիս՝ իսկ անոնց համար որ ձեռնածուական ճարտարութեամբ մը կը փորձեն «համարաշխույթ» բառը առնել և իրը ձգել, որ այնպիսի քիթին խնդալու ձեռով մը կ'ըսեն «համարաշխույթիւն կ'ուզէք. հրամայե՛ք, եկէ՛ք մասնակցեցէ՛ք մեր՝ ըրածին՝ որովհետեւ ա՛յդ է միայն գործը», անոնց ալ կ'ըսենք՝ թէ յաղթական բանակներու զօրաւոր մը միայն կրնայ այդ կարգի համարաշխույթիւն մը առաջարկել, մինչ իրենց՝ Գաղաքագիտութեան և իրենց կուրիս ձախողութիւնը — ինչ որ ընդհանուր կերպով կուրիս կամ կուրիս գաղափարին ձախողութիւնն ըսել չէ — այսօր ապացուցուած ըլլալով իր արդիւնքներէն, մենք մանկանք կամ յիմարներ պէտք էինք ըլլալ երթալու և խոշոր թմբակի մը աղմուկին մէջ մեր լոգնմանքի ձայնը խեղդելու համար։

«Համարաշխույթ»ը իրենք թո՛ղ ըլլան։ Մենք այդ գնով համարաշխույթ չենք։

ՎԱՀԱՆ ԹԵՔԵԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎԱՀԱՆ ԹԵՔԵԱՆ

Շատ մը պատճառներու կը վերադառնալու Գոհունակութեան ընթացքը, զերմանախորութիւն, զերմանախորութեան ընթացքը, որուն զգալիութիւնը ըրածականութիւնը իր կիսին իսկ է։ — Սքանչացում Գաղաքագիտութեան, իսկական վէճերի զգալիութիւնը, և փախած թոյլ չի տալու որ մենք կրտայնենք քաղաքականութիւնը յաղթանակէ իր կամքին հակառակ և աւելցնէ անոր փառքն ու ժողովրդականութիւնը։

Ասոնք բոլորը ունին հարկաւ, առաւել կամ նուազ չափով, իրենց ազգացութեան բաժինը։ Մարդը չուզի զենք բարձրացնել երկրի մը դէմ ուր իր զինուորական ուսմունքը կատարել է, որուն վերապահին ձեռքերէն ընդունել է. երկու չենալ ընծաներ, Սօֆի թագուհին և զերման մարաշխույթի զաւաղանքը... Մարդը չի կրնար ներել վէճերի լուրջ անմեղելի կն խորհուրդը մարդկային սպիտակութեան — բոլոր բարեքները զօրս պարտական է անոր, իր վերադարձը ազգութեն, բանակին մէջ դարձաւ պաշտօնի կոչուելը, պետական մեծ մարդուն դիւանագիտական հանձնարքն և

զինուորական վերակազմութեան ջանքերուն շնորհիւ տարած Պալատեան յաղթանակները։ Մարդը կ'ուզէ նմանիլ իր մեծանուն աներանգին՝ Վիլհելմ Բ. ի, որ հաղիւ թէ դա՛ր բարձրացած՝ «վեց դէրը դրաւ» զերման մեծութեան և զօրութեան հեղինակ Պիզարոն, ապացուցանելու համար թէ ինք կարող է պետութեան նաւը վարել առանց այդ առաջնակարգ նաւաւորդին ալ։ Շատ մարդկային ու հասկնալի բաներ են ասոնք։

Բայց, բոլոր այս պատճառներէն զատ, վեր, կամ աւելի ճիշդ՝ ասոնց խորը, կայ ամենահզօր ազդակ մը, որ միւս միակը պիտի բաւէր արտադրելու Գոհունակութեան թագաւորին քաղաքականութիւնը. այն է վախը, Գոհունակութեան վախը։

Ահա՛ ճշմարիտ գաղտնիքը Պալատեան ժողովրդաց հոգեբանութեան, պատերազմին սկիզբէն ի վեր։ Անիկա կը բացատրէ թէ՛ Պալատեան միջամտութիւնը, թէ՛ Ուսմանիոյ և Գոհունակութեան երկուորակ չեղողութիւնները ի հեռուկա բոլոր ազգային ընտան շահերուն և զգացումներուն։

Պէտք է ընդունել որ Գոհունակութեան զէնք հոգեբան երբ խնդրել եւրոպայի թագաւորներ ժողովրդաց վրայ է, — որոնց՝ ծովային, օդային կամ ցամաքային անշուշտ խոշորութիւններով իրենց ազդել ուղած անարեւելւոր հակառակ արդիւնք մը ունեցաւ, այն է սրտմտութեան ու զարնանքի ուժով աւելի դժուարել ու գոհունակութեան զանազան, — Գոհունակութեան, կ'ըսեմ, սկիզբէն ի վեր շատ լաւ ըմբռնելու Պալատեան ժողովրդաց հոգեբանութիւնը, — կէս քաղաքակրթ ազգեր, ընտելութեան և արհաւիրք մը անցնալին կապանքներէն տակաւին բարոյապէս չի ձեռքադառնուած, տակաւին պահած իրենց հոգեւոր խորը բնազդական երկիւղն ու կուսակաւութիւնը բերու ուժին որ դարձելու ճնշած արտքած է զիրենք... Թատերական հարուածներով, ողբերգական դրամաներով, զգայացունց իրադարձութիւններով ճարտարօրէն ու զուցուած ըմբռնուած այն հսկայ տոսմը զոր Գոհունակութեան քաղաքական հանձնարք 16 ամիսէ ի վեր կը ներկայացնէ աշխարհի առջեւ, իրենց աւելի անհմտութեամբ, երկիւղալիաւուն սքանչացումով աւելի հիշողութեամբ, մեղուսացած հանդիսատեսներ՝ քան Պալատեան պալատի ազգերը, չեղող հակառակ իրենց կամքին, չեղող առ անիւ։ Մինչ մեծ ազդ մը, Իտալիա, սարսափազգեցիկ խաղին ամենէն երկրայական մէջ բռնէին. չի վարանեցաւ իր գոյութիւնն ու բախտը ի խաղ և ի վտանգ արկանել, վերջնական յաղթանակին վստահութեամբ, Պալատեանները իրենց նիւթական ու բարոյական պղծութեանը մէջ շողանք կծկուած, Գոհունակութեան զանազան արտադրանքներէն իրենց կրած մոգական տարաքիւղ կը բարձրացնէին մինչև ուղիւ քաղաքական ատուութիւն մը, հաւատամք մը,

ԹՈՒՐԻՔԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Դիմ. 3ի «Նիւ-Իսթ»ի Բաղուած)

Կացութիւնը Իզմիրի մէջ. — Իզմիրի մէջ կացութիւնը կը շարունակէ խաղաղ մնալ. ժողովուրդը Համաձայնութեան համակիր կը մնայ տակաւին, և ամէն ոք խաղաղութեան փափաքող է։ Վալիին Բանի պէ՛յ կը շարունակէ իր բարեացակամ վարմունքը դէպի Անգլիացիները և Տրանսպիկները. կարելի է ըսել թէ ապրուստի սղութեան զատ ուրիշ նշանակութիւն մը չկայ Իզմիրի մէջ. ժողովուրդի խոշոր դասակարգներուն մէջ չեւարտութիւն կը տիրէ. հացը կը պակսի ու սուղ է, իսկ միս, պտուղ և բանջարեղէն առատ և աճան են։

Պալատեանը կ'օգնէ Թուրքիոյն. — Պալատեանը քանդաւ են վերջին լուրերու համաձայն՝ հացը նորէն սղած է և քաղաքի օխան 20 դրոշի կը ծախուի «Թուսթօ» և «Տօլթօ» Նիքո շոգնաւերք ամուսնի բերած են Զուհուրաբէն. ասկէ զատ «Կիւպէն»ը ուրիշ ամիսաբար շոգնաւերք ընկերացած է դէպի Սեւ Մով, ամուսնի նոր պաշար բերելու համար։

Լուրի մը համաձայն, 85 վաղեմ քօք հասած է Պուլիպարայէ, ու զիտ ուրիշ ալ կը սպասուէր մինչեւ որ բերուած քանակութիւնը 3000 տակաւանայի հասնէր. այս ամբողջը ապամթերքի գործարաններուն համար է: 200ի չափ ալ Պուլիպար քանաւորներ հասած են որոնք պիտի գործածուին նաւարանի և Զէյթունի Պուլիպար գործարաններուն մէջ: Մէկ քանի պուլիպար թորանթածիկներ Տարտանէլ դրկուեցան, 2օրս պուլիպարկան թորիկներու ալ հասան Պուլիպար աստից վրայ դրուեցան Գերմանացի և Թուրք նաւաղներ:

Ռազմաբերքի հարցը.—Թուրքերը Կ. Պոլսոյ մէջ իրենց հաւաքած ամբողջ իշխանականները թնդանօթի առաջներու իշխաններն գործածելէ վերջ, հիմա նաւարանին մէջ գտնուած ըստ Ինի մեքենաները կը կտորտեն ու ուսմբի կը վերածեն:

Գրեթէ ամէն օր Տարտանէլ առգիւմ մթերք և պշար կը զրկուի շողանաւներով, առաջատարներով և ուրիշ նաւերով. նոյն իսկ վաւորի ճամբորդի շողանաւներէն տմանք այս գործին յատկացուած են: Թուրքերը այս կերպով անագին քանակութեամբ առգմանիւթ կը մթերեն Տարտանէլի մէջ և երբ Գերմանիայէն սպասուած խոշոր թնդանօթները հասնին, վճարկան ճիգ մը պիտի ընեն, կ'ըսուի: Անգլիացիները ծովը թափելու...:

Նախարարական փոփոխութիւններ.—Նախարարութեան մէջ մէկ քանի փոփոխութիւններ տեղի ունեցան: Սայիտ Հալիմ փաշա, որ միանգամայն Մեծ Եւպարքոս և արտաքին գործոց նախարար էր, կ'ըսուի թէ աւելի բարձր պաշտօնի մը պիտի կոչուի որ Թուրքերու երեսակալութեան մէջ միայն գոյութիւն ունի. անոր տեղ արտաքին գործոց նախարար անուանուեցաւ Սերափ. Ժողովի նախկին նախագահ Քալիլ պէյ. Երեսփ. Ժողովին այժմ կը նախագահէ Ալիբախալի փաշայի նախորդ եղբոր Զաքի Ատիլ պէյ. իսկ մեծ եպարքոսութեան հաւանական թեկնածուն կը նկատուի Թալէաթ պէյ:

Ջամադան լուրեր.— Ծնն տէր Կոյց փաշա Կ. Պոլսէն Փոքր-Ասիա մեկնեցաւ. նոյնպէս Փոքր-Ասիա կը զրկուին Գերմանացի և Թուրք սպաներ և առգմանիւթեր:

Տարբ փարանոց նամակագրութիւնները ջնջուեցան (անշուշտ անոնք զորս թղթատարական երբեմնի հայ նախարար Ռաիս Էֆենտի Մարտիրոսեան չինել առւած էր և որոնց վրայ գեղեցիկ օր մը Թուրքերը հայերէն տառեր կարծեցին նշմարել...), և ասոնց տեղ սկսան զործածուել նախկին օրինակին համաձայն պատրաստուած նամակագրութիւններ:

ՍԱՅՐԵՐԸ

(ԱՐԻՒՆՈՏ ԴԻՈՒՍԻ ՄԸ ԳԱԼԹԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆՆԵՆ)

Սամսոն-Սամսոն ճամբան Գողգոթայի վերելք մը եղաւ դաղթականներուն: Ճամսերկու օրուան դաղթը իրեն հետ կը քաշէր կը տանէր պատաններու, ծերերու, մայրերու, աղաներու վշտապին և ուսուցապետ և զանգուած մը՝ շրջապատուած իր զանիւններէն: Անպատմելի տխրութեանց, անուր տառապանքի սոսկալի բնուած մը տակ ծնած՝ քաղցին, քաղցին անոնք... ինչե՛ր տեսան աւանդ աչքերը՝ զորս ուղեցին փորել շատ անգամ, սրպէսդի ալ չտեսնեն... ինչե՛ր լսեցին անոնց ականջները, աղեխարճ ճիչերու, սրտածիլի հառանքերու ինչ անվերջ խորտուց մը որ կը ցնցէ տաւկաւին անոնցմէ տղ մնացողները, ջղաճգօրէն, ատելութեամբ տնջնալով... Մեր մայրերը լացին, ինչպէս ոչ մէկ հայրենիքի մայրեր լացած են, անմիթթար, զարնուած, քաղցածուելով ճամբաներու երկայնքին ի վեր: Մեր մանուկները ինչ կան, արեւելուայ, իրենց անմեղութեանը, իրենց հոգիներուն ճերմակութեանը մէջ: Մեր ծերերը սասեցան՝ սարսափած իրենց հետ միաժամանակ իրենց սերունդին սպասուած տեսնելով զովներն...:

Սամսոնի էր ան, Հայկանոյցը, Մէկ տարի հաղիւ կ'ըլլար ամուսնանալուն: Ճամս տարեկան, խաբարիչաներ ու կապու-

տակուի, Հայկանոյցը իր նորածինը կուրծքին սեղմած ճամբայ ինկած էր խառնուելով դաղթականներուն: Ամուսինը սպաննած էին, լացն ան չէր գիտեր, չէին ըսած իրեն, որովհետեւ մայր պիտի ըլլար: Հիմա կուրծքը զարդարուած էր մայրութեան տուած թանկագին բնուելով՝ զոր սիրով կը տանէր ան՝ երջանկութեան ծայրագիծ մը իր աչքերուն հիւանդագին և հանդարտ ծովին մէջ... Մաղբը ցերեւցան թափուած ուսերը ծածկող պատաստուուն շալին վրայ, մուրացկանի պէս էր հարուստ Հայկանոյցը, որ կը քաշէր, կը քաշէր, երբեմն դառնալով կտին՝ կարծես վերստին գտնուելու համար ծննդավայրին քաղցր պոսկիքը՝ որ վաղուց կորուստ էր արգէն... Յետոյ յանկարծ, ցնցուածով մը կը շարունակէր ճամբան, խնդալով նորածինին որուն փոքրիկ մարմինը կը խլրտար իր մայրական թեւերուն մէջ...:

Մայրը, վաթուռն տարեկան պատու մը, զովէն կ'երթար: Անուանօրէն սըխուր, բայց կարծես իր աղջկէն պահելու ճշմարտութեանը, ուսում կ'երեւար անոր առջեւ: Մինչև իսկ կը խնդար տան անին ու կ'ըսէր մեղմաւայն.

— Տո՛ւր ինձի, ես կը տանիմ... Բայց միւսը չէր լսէր անգամ: Զէ, յոգնած չէր ինքը, պիտի չի յոգնէր բռնաւ: Մայր մըն էր ան, մայրութեան աստուածային համբերութիւնովը ու երջանկութիւնովը:

Հովը կը ցրուէր անոր մաղբը և պատուած շալին կախուած կտորները. բայց ան չէր մօտէր, օ՛, բնաւ, կուրծքին վրայ տաքուկ արև մը կար, որուն ջերմութիւնը պիտի բաւէր յախտեան տաքցնելու իր դողացող հոգին:

Անձրեւաբեր հովը երկինքը ամպերով ծածկեց: Գիշերը ինձ էր, երբ անձրեւը սկսաւ: Գաղթականները կանգ առին ճամբուն զով գտնուած ամայի, տափարակ տեղ մը: Անոնց վրայ կը սաւառնէր հեծկտալով անձանթ հոգին հայրենիքի սէրերուն, հայրենի բանաստեղծութեան լախախուած քնարը կուրար ամին տեղ, մանուան ձեռքէն բռնուած...: Անձրեւը կ'իջնէր, կ'իջնէր մաղուելով, գիշերը կ'իջնէր դանդաղօրէն հոգիներուն մէջ, և ամէն բան կը պարուրուէր, կը փաթթուէր մեղմալան լընութեան մը ջողին տակ... Սամսոնը, սարսափաւար կը մնային Հայերը իրարու ջով, մահուան ու գիշերին համայնական եղբայրութեանը մէջ միացած, մեռնող հայրենիքի մը աւերակ խորանին առջեւ: Խնդողող հեծկտանքներ կը լսուէին, մայրերը կուլային, կուլային փոքրիկները անոնց փնջերուն կառնած...: Խուլ ձայնով աղօթքներ կը բարձրանային. ծերերը, պատանները կ'աղօթէին, դուինչու համար, չէին զիտեր... Կին մը, առգին, «Հայր մեր» կը փափար, ու կամացուկ՝ իր աղօթքը վերջացնելով, իր փոքրիկ աղջկան թեւէն քաշելով կ'ըսէր.

— Դու՛ն ալ աղօթէ՛, անմեղ ես դուն...:

Աւա՛ղ, բուրբն ալ անմեղ էին, Հայուն փոքրիկները, արշալոյսներու պէս վարդավառ և շուշաններու պէս ճերմակ հոգիներով, բայց դանիւններ անոնց արեւին մէջ փնտռեցին իրենց խրախճանքը, իրենց օճարապարտ դիմաբոլոր: Զխնայեցին անոնց դարձանադիւ փթթութեան, անոնց տարիքին, անոնց ծաղկացողուն հասակներուն, և զանոնք գերեզմանն ըրին վաղուան հայրենիքին, խնկարայր ու պայտելի գերեզման մը գեղեցկութեան, անմեղութեան, անբըծութեան ծաղիկներով պատկուած...: Արեւածաղիկներ էին անոնք՝ որ ալ չի դարձան արեւին, որովհետեւ ան չէր ծագէր այլեւս հայրենիքի արիւնոտ զաշուրուն վրայ...: Բայց այդ քաղցրիկ գերեզմանէն, բայց անոնց սուրբնապարկ ու բըժանուած կուրծքէն վաղը կախաչներ և աղբերանց արուններ պիտի ծլին ու դարձան ամենաչքնաղ, ամենախնկարայր կարմիր ծաղիկները պիտի ընձեղնին, պիտի բուցուին, պիտի զարթարեն հողը ու անոնք կը քնանան առանց օրօրի, առանց խանձարութի, սակայն յախտեանական յոյսին աստղերուն հետ գըրկուած...:

Անձրեւը կը մաղուէր, կը մաղուէր անընդհատ: Գիշեր մը քայլ անգին էր ան, Հայկանոյցը, մօրը ջով կ'ըլլուած, գլուխը ծածկ կուրծքին՝ որուն վրայ նորածինը կար, գիշերին մէջ արշալոյսի

մը պէս... Անօթի էր ան, մայրական սուրնները չորցած էին վեց օրուան տառապանքին մէջ, պարպուած էին իրենց կաթէն: Փոքրիկը չէր առներ զանոնք ու կը ճչար, կը խեղդուէր հեծկտաղին:

— Տո՛ւր ինձի, աղջիկս, պիտի մեռցնես...:

Պատաւ մօրը ճայն էր՝ որ խաղտ, տխուր, խուլօրէն կը հնչէր:

— Դու՛ն ինչ կ'ընաս ընել, մայրիկ, հիւանդ է արգէն, ծիծերս լեցուն են կաթով, բայց չանեն...:

Անոնց մօտ նստած Սամսոնի դաղթականներ, որոնք կը ճանչնային Հայկանոյցը, գիտէին անոր նոր-հարս ըլլալը և ամուսինին սպաննութիւնը, վայրկեան մը մոռցած իրենց վիշտը՝ զովէն-տի կը նայէին անոր և կ'ըսէին.

— Ծանկ է դեռ, Աստուծոյ ողորմութիւնը հասնի...:

Հիմա կը ճչար փոքրիկը, չէր սեղեք ծծել մայրական կաթը, հիւանդ էր ան... Մայրը կը պարուրէր իր շալին մէջ, կուրծքին վրայ կը սեղմէր անոր մարմինը, որպէսզի չի թրջուէր անձրեւէն, չի մսէր հերշտակը...:

— Եթե՛ք բերանը դի՛ր, աղջիկս:

— Չառներ, մայրիկ, հիւանդ է...:

Անոնց խօսքերը կը կորսուէին անձրեւին մէջ՝ որ կը մաղուէր, կը մաղուէր անդադար, շատ խուլ, շատ խորին աղմուկով մը...:

...Երկինքը կը կարմրէր հեռուն, հորիզոնին մէջ, ճամբուն մէկ ծայրը:

Գաղթականները պիտի շարունակէին իրենց ճամբան. Հայկանոյցը գետինը կը փորէր իր ձեռքերովը: Մատները կ'արեւնոտէին, բայց ան նորէն կը փորէր ցեխը: Դիւերը մեռած էր փոքրիկը՝ զոր կ'ուզէր թաղել ճամբայ չըլած, թաղել իր արցունքներուն հետ՝ որոնք անոր ալիւնքը կը լուային առւակի մը պէս: Պատաւը նստած էր քիչ մը անդին, լուռ, անհամարձակ, քարացած կարծես իր վըտին մէջ...: Եւ Հայկանոյցը կը փորէր, կը փորէր...: Անոր չուրջը կը խռնուէր դաղթականներուն սև զանգուածը՝ շըւարած, անխօս, անաւոր...:

Դանիւն մը խաբարանը պարուրեց, օճի մը պէս, դեռատի մօրը լանջը: Հայկանոյցը ինկաւ՝ նորածինին դիակը կուրծքին սեղմելով ուսուցողին, ու ճչալով...: Մէկ քանիներ ուղեցին պոռալ, հայտնի, կատաղօրէն յարձակել թուրք օստիկանին վրայ ու իրենց մատները խրել անոր կոկորդին...: Բայց չի համարձակեցան...:

Խաբարանը ֆրայց, շառաչեց երկրորդ, երրորդ անգամ, ու մայրը ոտքի ելաւ, գիտախել, սոսկումով գիտովցած իր աչքերը սեւեռաբեր յառելով օստիկանին վրայ...:

— Բալէ՛, բո՛ղ, քալէ՛...:

Հայկանոյցը քալեց, քալեց, իրեն հետ առնելով նորածինը՝ զոր կը սեղմէր կուրծքին վրայ՝ կարծես արթնցնելու համար զայն մահուան գիշերէն, իր մայրական հոգւոյն բոլոր ոյժովը, իր կարճատեւ մայրութեան բոլոր կեցածի կարօտովը...: Ան չէր ուզէր լքել իր խընկելի մեռելը ախպէս բացը, ճամբուն վրայ, լքել առանց պատանքի, առանց արցունքի, առանց ծաղիկներու: Այժմ, եղան մայրեր, մեր ցեղին մայրերը, որոնք ուսուցապետ և անօթի, չի կրնալով տանիլ իրենց կուրծքերուն վրայ խանթակաթ ու թանկագին բնութիւն մայրութեան, կը հետէին զանոնք խնթիցած՝ ճամբաներու ամբողջ երկայնքը, մահուան ու գիշերին մէջ...: Բայց Հայկանոյցը անոնցմէ չէր Հայկանոյցը կը տանէր իր զաւակը, կը տանէր այնպէս մայրօրէն...: Երբեմն կը խնդար միայն, կը խնդար բարձրաձայն, կտին դառնալով...: Եւ կը տեսնէր անոր աչքերուն մէջ քաղցրութիւն մը մեռելական, խորունկ, գերմարդկային՝ ուր խնթութիւնը կը փոխուէր վշտագին գեղեցկութեան մը՝ ցոլանալով արցունքի քանի մը խոշոր ու վճիռ կաթիլներու մէջ...:

Ու ծերունի մայրը զովէն կը քաշկատուէր լալով, ու նորածինը չէր ճըւար...:

ԱՐՍԵՆ-ԵՐԿԱՍ

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ՄԷՉ

ՊԱՇՏՈՆ. ԶԵՆՈՒՅՈՒՄ ԲԻՅՏ. ՊԱՇՏՈՆԱՏԱՆ

Գահիրէ, 22 Դեկ. — Սովլա եւ Անգալ գեմուղ զօրերը Բաւոնցան իրենց բոլոր բնդանօթներով եւ ռազմանիւթով եւ փոխադրուեցան գործունէութեան ուրիշ քրջան մը:

Այս անգ դժուարին գործողութիւնը կատարուեցաւ ամենամեծ հարպիկութեամբ եւ ամենամեծ գաղտնայնութեամբ, գրեթէ առանց կարուսի եւ թեմախիւն ծածուկ, հաւկառակ ու բնդանօթներ ուժեր սեւ Եփամ մէջ էին իրարու հետ: Իր տեղիագրին մէջ Սըր Ս. Մըքս Բարձրօրէն կը գովէ համաճանար-գորավարներ ինչպէս նաեւ արհայական նաւաստիները:

Անգալի ՍՈՒԵՏԻՈՑ ԱՊՏԱՄԲՈՒԹԻՆԸ գրեցի, հեղինակ Յաքոբ Մ. Իսկէնտերեան, որ իբրեւ ակադեմիկ և մասնակից Մուսա-Տաղի կուրէն, զայն կը նկարագրէ 48 էջէ բաղկացած սոյն հատորիկին մէջ, ա. էջին վրայ հեղինակին և կողմին վրայ՝ աղատարար նաւուն լուսանկարներովը զարգարուած: Գինն է 3,50 լրշ. ողջ:

Ս. Դ. Հնչ. Կուս. Աղեքսանդրիոյ «Վանիկ» Մասնաճիւղի բոլոր ընկերները առաջիկայ հինգշաբթի երկուշաբթի (23 դեկտ.) ժամը 9ին կը հրաւիրուին Հնչական ժողովատեղին կարեւորագործականութեան մը համար:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԱԶԳ. ՇԱՀՆՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ

Վանք. Պոստա Նուպար Բարբի
ստացած է հետևեալ նուիրատուութիւնը.
Ներք Ազգ. Հիմնադրամի Ընդհ. Հանգա-
նակութեան Հաշուոյն.

Նիւթարայի (Գիւրգոս) Հանգ. Մաս-
նախուճ Գր. 1932.

Սան-Բառոյի (Պրազիլիա) Հայ գա-
ղութ Գր. 690, — որով ընդհ. Հանգա-
նակութեան համադրուածը եղած է Գր.
514,245.55.

Ն. Վանքութեան Վանք. կաթողիկո-
սին գրկած է 11,000 բուրձի Ազգ. Պաշտ-
պանութեան Ամերիկայի միութեան հաշ-
ուոյն.

ՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ «ԿԱՍԱՆ»

ՍՈՒԼՔԱՆԱԿԱՆ ՕԲՐԱՅԻՆ ՄԵՋ

Այնքան հոգեբով, յոգնութիւններով
ու հետապնդումներով պատրաստուած
Հայ կարմիր-կապի զորավարական ե-
րկուց յայտնութիւն մը, կրնամ ըսել
յայտնակ մը եղաւ, շարք իրերուն,
Սուլթանական Օրերային մէջ, ուր Ե-
գիպտոսի ամենաբարձր պաշտ. անձնաւոր-
ութիւնները և Կարմիր զինքն ամբողջ
միջնակային հայկ. շերտի հետ, Հայ
չի կրնալով տարապայմանօրէն ծառայել
կը յիշատակեմ միայն ամենազգայնա-
րդէմքերը. — Բրէնս Ամմա Յուսափ փա-
շա, Ն. Բ. Սուլթանին ներկայացուցիչ
սեփեկապետ Մարտիոս Սահեմ Վահագ-
պէ, որ յետոյ ոսկի նուէր մը յանձն-
եց վերապետին կողմէ Հայ կարմիր-կա-
պի Վարչութեան Առեւտրային Տնօրէն-
չակ Ժեմալեանին, երբ այս վերջինը ա-
կանաւոր ներկաներուն կարգին շնորհա-
կալութեան համար կը մտնէր իր օթեւա-
կը. Երեկոյնին հովանաւորի՜ Ն. Վ. Զո-
րավար Սըր Ժոն Կրէնֆէլ Մաքսվել և
Լէտի Մաքսվել իրենց համակիր վերա-
բերումովը ուշադրաւ կը հանդիսանային
Նախարարական Բնակարանի փաշա և ուրիշ
Նախարարներ, Բրիտանական Կառավա-
րութեան ներկայացուցիչին կողմէ Սըր
Միլն Զիթմա ընտանեօք, ինչպէս նաև
Մարթ Սթրոս պատուած էին հայկական
երկուցիւր, Ռուսիոյ զինանշանակաւ
զորակապտարը Պ. Սմիլնով, Ֆրանսա-
կանը Պ. Տեֆրանս և գրեթէ ամբողջ
զինանշանակաւ մարմինը իրենց ներ-
կայութեամբ փառաւոր սրահ մը ապան-
ված էին ինպատ «Փոքրիկ Դաշնակ-
ցիկ» արուտոյ այս նուագահանդէսին.

Յայտարարին երաժշտական մասին
վրայ չի պիտի ծանրանամ, թէ և ինչքան
շատ յաջող անցաւ անկեալ Սրկու վար-
պետ երաժիշտներ, Պ. Պ. Խաչիսի և Վա-
լէնթինոյ, առաջինին իր ջութակով, իսկ
երկրորդը դաշնակի վրայ, հմայեցին ի-
րենց տաղանդին ծանօթ Գաբրիէլ հասա-
րակութիւնը. Հայ և օտարալեզի անա-
քետներու բերած աշակցութիւնն ալ ոչ
նուազ հանկի տպաւորութիւն գործեց,
Մասաւոր յիշատակութեան արժանի
էն Օր. Ն. Շաղոեան, որուն գլխիցի
ձայնը մեծապէս գնահատուեցաւ Բրէնս
Յուսափի կողմէ որ իր իշխանական Բոլ-
լիմաները զրկեց Օրերային Տ. Ա. Ֆե-
մանեանի միջնորդով. Նոյնպէս հաճեցով
ուսկնդրուեցան Օր. Բազմբէր, Գրոս,
Տիկ. Սիմօնեան, և Տնարք Ե. Օզոտթի-
նեան, Յ. Սիմանեան և Մանթէօթի.
Երկուցիւրին առանցքը սակայն կը
կազմէին հայկական պարերն ու կենդա-
նի պատկերը. Լէտի Մաքսվել փափաք
յայտնած ըլլալով Տիկ. Աննա Նեկիկ
փաշա Դաշնի հայկական պարերուն այս
առթիւ ծանօթանալու, Հայ կարմիր-կա-
պի Տիկ. Նիկոլոսի պատուակալ Նախարարա-
նին, սիրտով ու արագբով գմայլելի Հա-
յուհի մը, ամբողջ շարքին հետ ի հե-
տ անկապին հետեւեցաւ կատարող
փորձերուն, ամէն մանրամասնութեան
համար սիրաւ առնուելով, ամէն անասնոյ
պարագայի հանդէպ մտադրուելով.
Օրերայի հայկական կապին սար-
քաւոր, այս անակէտով, կատարեալ եր-
կուց մը եղաւ կարգադրէր Մանախուճ.

Հայկական Ժակարտի

Բեթրոկրատ, 19. — Վանայ լճին
հիւսիս-արեւել. ծայրը մէկ քանի հարիւր
Կիւրտերու գէմ մասնակիւ մը տեղի
ունեցաւ. Բիւրտերը լեռներուն ետե-
նետեղան՝ ազդարարային վրայ 60 մե-
տալ թողլով.

Եր երկուստ արաններուն կողմէ, որոնք
ամէն շնորհակալութեան արժանի են
ձեռք բերուած սքանչելի արդիւնքին
առջեւ.

Հայկական պարերը Օրերայի բեմին
վրայ Հայութիւնը հիացումով օժող հը-
մայք մը եղան. կարելի չէր երեւակայել
հայկական փրփոկանտի առեւի գեղեցի-
կադիսակաւ ու աղաղկան միջոց մը.
Եթէ այս երկուցիւրը կլորեկ զուտ մը
հասոյթ բերած ինչպէս կ'արժէ որ
մենք, նոյնիսկ այս անգամակարօտ օրե-
րուն, քանի մը հարիւր ոսկի խորհէինք
մեր բնիկ պարերը այսպէս պատուաբեր
կերպով բնադրելու համար Սրահ — և
ի՜նչ զօրաւորանք արաւ — զմայլեցով
յայտնակուեցաւ և որոտագին ծափա-
րեց այն քանակ մը հայ երիտասար-
դութիւնը ու երիտասարդները, որ Հա-
յաստանցիք նախընտրեալ տարադէ-
մեան հնչակաւոր տունէն վերանմուծե-
տրամադրուած — ու կարմրեկ աւալի-
ներ հազած, Տիար Գ. Փախապետին ճար-
պիկ զեկավարութեամբ, ու եռլիւնեքէն
հայկական խմբերգներու չափով, Օրե-
րայի բեմը Հայաստանի օտանակաւ ու չէ-
նող հանգիստավայր մը դարձուցին. Առան-
ձին շքեղօրէն պարեցին Օր. Բ. Նազա-
նեան և Պետրեկեան, խաղաղաւ ծափեր
խելելով.

Իսկ Մայր — Հայաստանի կենդանի
պատկերը անմոռանալի գմայլեց մը ե-
ղաւ բոլոր ներկաներուն համար, շնոր-
հիւ Օր. Նեկտար Նախեանի, որ իր վե-
հաշուց կեցուածքով, մանաւանդ իր
աննկարագրելի նայուածքովը խորունկ
սարսուռ մը դաժնց բոլոր հոգեներուն
մէջ, Երեմի նայուածք մը ալքաւն բո-
ղոք ու թախտութիւն չէր սլաքած.
Երկուցիւրը վերջացաւ կէս գիշերէն
յետոյ ժամը 1ին մօտ և հանդիսակա-
ններ խանդավառութեամբ յիշատակ մը տա-
րին իրենց հետ, առեւի սրտաւոր հա-
մակրութեամբ կապուած դաշնով Հայ
կարմիր-կապին, որ ոչ միայն հայ տա-
նապետքին ամբողջական ստատուած եղաւ
այս անգամակալ, այլ հայ զաղաւարը
պանծացուց.

ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆ ՄԸ

Տ. Վանայ թէքեան, չկրնալով իր
երկուստ գաղափարները կորուստին առթիւ
ընդունած ցաւակցական գրութիւններուն
մի առ մի պատասխանել հրապարակաւ
իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէր զա-
նոնք ուղղով իր աչիւն թարեկանութեան
ինչպէս և «Արեւ» այն յարգելի ընթեր-
ցողներուն որոնք հանգեցան այդ կերպով
մասնակցելի իր վշտին.

Սեփիոն Պեղիւնեան. — Լոնտոնի «Ա-
րարատ» ամսաթիւերէն կ'իմանաւք թէ
Լոնտոնի մէջ վախճանած է Նոյնեմբեր
18ին, ծանօթ արուեստագետ Տ. Սեփիոն
Պեղիւնեան, 76 տարեկան հասակին մէջ.
Հանգուցեալը Կ. Պոլսոյ կայսերական
պալատին զարդանկարիչը եղած էր եր-
կար տարիներ և իր պատրաստած զար-
դանկարներու ալովոր պատկուած էր Բա-
րիկ 1900ի արուեստահանդէսէն. Սեփիոն
Պեղիւնեան ամուսինն էր Հայ Թատրոնի
ամենամեծ զերանուկներէն միոյն
Տիկ. Արուսեակի և հայրը Դանիէլ Գաբրիէլ
Տիկ. Սոսեանի որոնք կը յայտնենք մեր
անկեղծ ցաւակցութիւնները.

Համադրանկեղ իտալացիութեան Գա-
հրէի յանձնարարութեան կազմակերպած
Բ. Դասախօսութիւնը տեղի պիտի ու-
նենայ յառաջիկայ հինգշաբթի 23 Դեկտե-
մբերի տարեմի ժամը 3ին, Ս. Դ. Հնչակեան
սրահին մէջ. Պիտի. Գառախօսէ ընկեր
Սապա-Դիւլեան, Նիւթուհեանով Լ. Կա-
մանակից խնդիրները. Մուսքը ա-
յառ է.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Պարբերականութիւն

Լոնտոն, 19. — Գարսապի մէջ Աւս-
տրիացի Մաքսվելի մերձակայնը
հասած են.

Հոգ. 21. — Բազմաթիւ Սերպ երեւելի
արձեւ և երեւոյթներ Մեծին ելան

Լոնտոն, 20. — Պ. Թէնընթ Երեսի,
Ժողովին մէջ ծանոց թէ. Մակեդոնիոյ
մէջ կատարուած կուրի մէջ միջնակ
11 Բրիտ, կորուստները եղած են 32 սպայ
և 1246 զինուոր որոնցմէ 1 սպայ և 85
զինուոր մեղած են. Պ. Թէնընթ աւելցուց
թէ Սուլթանի ծոցին վրայ զինուոր ցա-
մաք հանելու և անոր յաջորդող դորոն-
դութեան մասին Սըր Եան Համիլթընի
տեղեկագիրը մօտեւս պիտի հրատարակ-
ուի.

Ռուս. ՆԱԽԱՐԱՐՎԱԾԱՆ ԿԸ ՌԱԿԱՎՈՐՎԵ

Աթենք, 21. — Ռուս, նաւատորմը,
որուն կ'ընկերակցեն փոխադրանակեր,
վառնան ուղարկուեց.

Աթ. Հել.

Յոռնատուն

Աթենք, 19. — Զօրահաւաքութիւնը
զորանակաւապէս կը շարունակուի, ինչ որ
կ'ապացուցանէ թէ կառավարութիւնը
միշտ կը հաւատայ երկրին պատերազմի
մտնալու հաւանականութեան վրայ.

Լոնտոն, 18. — Յոռնատուն Մակե-
դոնիոյ մէջ հաղորդակցութեան միջոցի-
քը Կիպրի քաղաքէն մինչև որ ապագայ-
ցին Հնդկաստան թէ Պոլսեաները և Աւս-
տրո-Գերմանները սահմանագրութիւն ան-
ցած են.

Սեփիոն, 20. — Յոռնական ընտ-
րութիւնները տեղի ունեցան առանց ու-
ղեւորութեան և առանց խանդավառու-
թեան.

Աթենք, 20. — Ընտրութեանց ոչ
պաշտօնական արդիւնքները ցոյց կ'ու-
տան թէ Պ. Կուրաքի մեծամասնութիւն
ստացած է. վէնիզէլիստները ամբող-
ջութեամբ ձեռնպահ մնացին.

Թորքիոյ մէջ

Լոնտոն, 19. — Զօր. Զօն Տէր Կոյժ
Հալեպ հասնելով ժողովուրդին զեկոյցով
մը յայտարարած է թէ իրաքի օսմ. զին-
ուորներուն ընդհ. հրամանատար անուան-
ուած է Արաբներուն օղնութեամբ երկի-
րը մտնող թշնամին զուրս վանելու հա-
մար.

Լոնտոն, 19. — Պոլսոյ պաշտ. շըր-
ջանակները եղիպտոսի գէմ կատարուե-
լիք արշաւանքին յապտող մը զինուորա-
գրութիւններու անգամաւարութեան կը վե-
րադրեն.

Լոնտոն, 19. — «Երիտ. Թուրքերը»
բացի Եփեսոս-Խալկուսի միջև բոլոր
Նախարարութեանց մէջ գերման փոխ-
նախարարներ անուանեցին.

Լոնտոն, 19. — Պոլսէն լուր կ'ուտան
թէ բոլոր հաւաքարարական ուսանողնե-
րն իրենց մէջ առնուած են ենթասպայի
ստորնաւոր.

Արեւելեան Ժակարտի

Բեթրոկրատ, 19. — Ռուս պատերազմ.
մէջ միլիտա. առաջիկի փոխադրութեան յա-
ջողութիւնը ապահովուած է. Ելանից
Նախարարը տնտեսական ծրագիր մը հա-
տատեց 361 միլիոնի յաւելուածակաւ հա-
սոյթ մը ապահովելու նպատակով. Թէյի,
սուրճի և լոցիկի մեծաշնորհները վրայ
կը մտածուի.

ՊԱՐԿԱՍՏԱՆԻ ՄԵՋ

Բեթրոկրատ, 20. — Պարսկաստանի
մէջ Համասանի հարաւարեւել. կողմը
թշնամի կարեւոր ուժեր կը մղեցին.

Բեթրոկրատ, 20. — Համասանի հա-
րաւարեւել. կողմը Ռուս զինուորները
կը շարունակեն խիստ մօտէն ճնշել թշ-
նամին.

Արեւելեան Ժակարտի

Բարի, 19. — Պեթենի կը ծանու-

ցանեն թէ Կերման կառավարութիւնը
հրամայած է կայսրութեան բոլոր զրա-
մատուներուն մէջ զոտուած մասնաւոր-
ներու յատուկ արկղներուն բացումը.
Այս միջոցը ձեռք առնուած է հոն զոտը-
ւած բոլոր ոսկերիքները գրաւելու նպա-
տակաւ. Դրամատանց տնօրէնները որո-
շեցին զոտուած մը ունեւալ ուսումնա-
սիրելու համար կայս. կառավարութեան
որոշումէն յառաջ գալիք արդիւնքը.

Բարի, 20. — (Պաշտ.) Սօփի և Ուա-
ղի միջև հրետանիի կուր. Զայի շըշա-
նին մէջ Սէնթ Լէւքաւաթի մօտ թշնամ-
ւոյն մարտկոցը լուսեթանի զատապար-
տեցին. Էնի ալ եղբայրն վրայ երեկ
իրիկուն պզտիկ կայան մը թողուցին.
զոր Վալիի հարաւարեւել. կողմը ամ-
սոյն 15ին յանկարծակի գրաւած էին.
Գրաւուած քաղաքին կէսը մեր գիծերուն
մէջ մտաւ. Վալիի մէջ՝ Պոլս-Սօփ-
մասի և Պոլս-Երեսի մեր մարտկոց-
ները մէկ քանի անգամներ թշնամւոյն
հաղորդակցութեան խրամներուն վրայ
արդիւնաւոր ուղարկուեցին.

Լոնտոն, 20. — Զօրահաւաքի բրիտ.
սպայակոյտին մէկ հեռագիրը կ'ըսէ. «Ի-
րի շըշակներուն մէջ երկուստեք բու-
ռն ուրակներուն մէջ կը յիշատակու-
ուի. Հիւլիսի քաղաքներուն մօտ
թշնամւոյն առմերթով մղած յարձակու-
մը այսօր ետ մղեցին. Երեկուան ըն-
թացքին 44 օգային կոններ կը յիշա-
տակուին Երկու թշնամի օգայաներ ի-
րենց զիծերուն հոտին վրայ ինկան. Մեր
զործիքներէն մին կը պակսի.

Բարի, 21. — Զօրահաւ. պատերազմ.
փոխադրութեան ցուցակները զեւ անկա-
տար են, բայց ստորագրութեանց զու-
մարը 560 միլիոն անգլ. ոսկի կը հաշ-
ուուի.

ԲԱՐԱՆՈՒՐԻՆ ԿՈՐԸ

Լոնտոն, 18. — Այսօր Բազաւորին
մէկ կողմ ծանուցուեցաւ Մեծ-Բրիտա-
նիոյ բոլոր մասերուն մէջ, Թաղաւորը
կը հրաւիրէ բոլոր 19 և 20 տարեկան
ամուսնուները Յոնով. 20էն ախեալ զին-
ուորներունը Այս կողմ առաջին քայլը
կը նկատուի զէպի բոլոր զէք կրելու
յարմար անձանց զինուորագրութիւնը.
որոնցմէ մեծ թիւի մը զոյրութիւնը երե-
ւան հանած էր Լորտ Տէրպիլի զրութիւ-
նը. Թաղաւորին կողմ Մեծ-Բրիտանիոյ
պատուութեան մէջ անհալըծաց է. ա-
նիկա աննկարագրելի խանդավառութիւն
մը յառաջ բերաւ.

ԵՐԱՅԻՆ ՎՐԱՅ

Լոնտոն, 18. — Գերման «Պէն» յա-
ժանաւր Թորքիայի արեւելով ընկղմեցաւ
Պալիկի արեւմտ. մասին մէջ, Բոլոր նա-
ւաղները խղիւղուեցան.

Լաւ, 20. — Աւստր. ընդծովեայ մը
Գաթարի մէջ հաւանի մը զարնուելով
ընկղմեցաւ իր նաւաղներովը միասին.

Լոնտոն, 19. — Բրիտ. ընդծովեայ
մը Լիպաուի մօտ Գերման ընդծովեայ մը
ընկղմեց.

ՄԻԱՅԵԱՆ ՆԱԶԱՐԵՐ

Նիւ. Եօրք, 19. — Եօրք Ռիւլերի մէջ
փոխադրանաւ մը ընկղման պատճառաւ
500 ձկեր լուղուեցան. կը կարծուի թէ
գերման իտալներու վերադարձիւք նոր
ոճիք մըն է.

Նիւ. Եօրք, 19. — Բոլ. Բէնիկ որուն
համար կ'ընտրի թէ Ամերիկայի գերման
լրտեսներու պիտի է, և Ռիւլեր Լայնտ-
բըր, ձերբակալուեցան. Ռիւլերի շըշ-
քը օգը հանելու համար դաւադրու-
թիւն մը կազմած ըլլալու ամբաստանու-
թեամբ.

Լոնտոն, 19. — Բրիտ. ընդծովեայ
մը Լիպաուի մօտ Գերման ընդծովեայ մը
ընկղմեց.

Խոստակաւ Ժակարտի

Հոգ. 20. — Հակառակ ձիւնի փոթո-
րիկին, անձրեւին և մառախուղին, խոս-
տակաւ զինուորներու զործուելութիւնը
ոչ իսկ վայրկեան մը կը կատի Սէն Մի-
չէլ լեռան գաղթիկներուն վրայ խաղա-
ցիք թշնամի խրամի մը տիրացան և
115 զերի բռնեցին.

ՎԵՐՁԻՆ ԺԱՄ

Յոռնատուն

ԵՐԵՎԱՆԻ ԸՆԴՈՒՐՈՒՄԻՆԻ
Աթենք, 22. — Ոչ միկ փոփոխութիւն
տեղի պիտի ունենայ Դանիէլի մէջ՝ եր-
կուստարանին գումարումէն առաջ.

Աթենք, 20. — Ընտրութեան միջնակ հի-
մա ծանօթ արդիւնքը հետեւեալն է. երկու
հարիւր Կուրտեր, երեսուցի չափ Թեոդո-
քիս, Բաքի չափ Բալիս և Եօրք Տիւրք-
աւորակալը. Վարսաւն արդի արդիւնք
կը պակսի քակաւին.

Բարի, 21. — Սեփիոնի կ'իմացնեն
թէ յոյաւորում մը կատարուած է յոյն բա-
նակին տպաներուն վարմունքին մէջ՝ որոնք
նախապէս Կառավարական էին, բայց հիմա
կը յայտարարեն թէ Պալիսներէն երկ ամա-
նակաւորակալ անցնին՝ անցնող դէմ կուրտ
համար պիտի միանան Ֆրանսացիներուն.
Բաց ասի կը յայտարարուի թէ Յոռնատուն
մեծիկ առաջին զօրերը քրակաները պի-
տի ըլլան.

Արեւելեան Ժակարտի

Զօր. Ռուսիոյ ՀՐԱՎԱՐՄ
Բեթրոկրատ, 20. — Զօրավար Ռուսի,
Հիւսիսի ուսակալ քանակներուն հրամա-
նաւոր, իր պատճենէն արձակուեցաւ.

Բեթրոկրատ, 21. — Զօր. Ռուսիի յես
կոյումը իր առողջակամ լիմակին յառաջ
եկած է. Զօրը հրամանագրով մը շերմա-
պէս շնորհակալութիւն կը յայտնէ անոր, իր
մասուցած ծառայութեան համար՝ որոնցով
ապահովեց Բեթրոկրատի պատգամութիւնը.

Բեթրոկրատ, 20. — (Պաշտ.) Տօպրոն-
վեցի մէջ երկու բեմալի ականներ պարե-
ցան. իսկոյն գրակցեցին անոնց բացած յո-
սերը.

Բեթրոկրատ, 20. — Գեղապետ Շուսի
կը հաւաստէ թէ ու եւ

